

doporučeními, pro podrobnější konkrétní návody k přístupům a léčbě těchto situací disponuje naše písemnictví cíleně tomuto tématu věnovanými monografiemi (monografie Teplana, Horáčkové, Běbrové a Jandy v nakladatelství Grada Publishing v roce 2004).

Nemoci tubulů a intersticia představují rozsáhlou a poměrně obtížnou kapitolu, která je však dobře rozčleněna, a tím i dobře zpracována. Některé pasáže se vztahují k více kapitolám (například syndrom nepřiměřené sekrece ADH), při souběžném čtení těchto úseků ve více kapitolách nevzniká dojem diverze, naopak, celkově se texty témat vřazená do různých podkapitol dobře doplňují.

Akutní selhání ledvin je zpracováno se zapracováním aktuálních patofyziologických znalostí a ukazuje, že naše poznatky o reaktivitě ledvin na extrarenální i renálně působící noxy jsou stále doplňovány a znalosti na molekulární úrovni jsou nezbytné, chce-

me-li správně aplikovat terapeutický postup.

Kapitoly o eliminačních náhradách funkce ledvin (kontinuální mimotělní eliminace, intermitentní mimotělní eliminace – hemodialyzační léčení; peritoneální dialýza) jsou zpracovány vynikajícím způsobem, přesně, srozumitelně a vyváženě. I kapitola o transplantacích ledvin je koncizní. Závěrečná kapitola se věnuje vztahu lékům a ledvin. Po základním teoretickém úvodu (principy farmakokinetiky) je zařazena velmi cenná tabulka, která poslouží jako klinický pomocník v praxi, neboť určí, zda a jak modifikovat léky.

Monografie z oboru nefrologie vznikly v loňském roce dvě (kromě zde recenzované *Klinické nefrologie* ještě také *Praktická nefrologie*, u níž vedl kolektiv autorů prof. MUDr. Vladimír Teplan, DrSc.). I tato monografie je velmi kvalitní. Domnívám se, že je užitečné, když si čtenář může přečíst odborný text byť na stejné téma, ale od různých autorů a s různým uspořádáním. To, co nás při čtení

odborné literatury obohacuje, jsou totiž nejen faktografická data, ale i způsob, jak autor problematiku rozebírá, na co klade důraz, v čem vidí souvislosti a co považuje za potřebné doplnit kromě hlavních pevných struktur tématu.

Závěrem lze konstatovat, že všichni autoři *Klinické nefrologie* sepsali dílo velmi pěkně, odborně na vysoké úrovni, přitom podané srozumitelně. Záslouhou hlavních autorů a pořadatelů, profesora Schücka a profesora Tesaře, je kniha kompletní a v zásadě vyvážená, což ji spolu s její nespornou špičkovou odbornou kvalitou přiřazuje k našim předním dílům v oblasti nefrologie a potažmo v medicíně a všem autorům patří poděkování od jejich čtenářů.

prof. MUDr. Sylvie Dusilová-Sulková, DrSc.
www.lfhk.cuni.cz
e-mail: sulkovas@volny.cz

Doručeno do redakce: 16. 1. 2007

Klener P et al. Propedeutika ve vnitřním lékařství. Praha: Galén a Karolinum 2006. 325 stran. ISBN 80-7262-429-6 (Galén), ISBN 80-246-1254-2 (Karolinum).

Druhé vydání vychází 3 roky po prvním vydání. Hlavním autorem a pořadatelem je náš přední internista prof. MUDr. Pavel Klener, DrSc., z 1. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Vlastní odborný text má 325 stran, rozdělený na část obecnou a část speciální.

Část obecná má 25 kapitol a část odborná 9 kapitol, které pokrývají celé spektrum propedeutiky ve vnitřním lékařství. Na rozdíl od mnohých jiných publikací jsou do úvodu zařazeny kapitoly, které jsou velmi důležité pro studium propedeutiky, a to jsou zdraví a nemoc, komunikace lé-

kař – pacient. Pokud si dnes pacienti na něco stěžují, tak je to především na komunikaci lékaře s pacientem. Stále jsou pacienti propouštěni z nemocnice aniž vědí to podstatné o svém zdraví a jsou odkázáni pouze na písemnou zprávu, kterou předáváví ošetřujícímu lékaři. Máme stále méně a méně času na anamnézu a nahrazujeme ji spíše laboratorními a pomocnými vyšetřovacími metodami a na základě těchto výsledků se teprve vracíme k anamnéze. Ve všeobecné části jsou uvedeny základní všeobecné postupy při získávání anamnézy a fyzikálního vyšetřování a dále pomocná vyšetření jako EKG, biochemická, imunologická vyšetření. Je

uvedena kapitola o biopsii a cytologii, dále jsou zmíněny nukleární metody a metody zobrazovací. Obecná část je zakončena popisem zdravotnické dokumentace a na závěr je pro současnost nesmírně důležitá kapitola právní odpovědnost lékaře. V té je zdůrazněno, jak informovat o zdravotním stavu pacienta, především ve vztahu k rodině, je rozebrán souhlas k vyšetřování a jednotlivým léčebným výkonům a další problematická otázka poskytování zdravotnické dokumentace s dovětkem o zpracování osobních zdravotnických údajů.

Část speciální se zaměřuje na jednotlivé interní podobory jako je

kardiologie, angiologie, pneumologie, gastroenterologie, hepatologie, nefrologie, choroby pohybové ústrojí, hematologie, onkologie a vyšetření v endokrinologii. Přínosem je, že tyto kapitoly pojednávají o zvláštích anamnézy a fyzikálního vyšetření v jednotlivých podoborech vnitřního lékařství a jsou zde popsány speciální vyšetřovací metody.

Kniha svým moderním uspořádáním a především obsahem představuje dílo, které odpovídá modernímu pojetí výuky propedeutiky na našich fakultách a výrazným způsobem obohacuje náš knižní trh. Kniha je doplněna srozumitelnou obrazovou dokumentací, a to i bez potřeby barevných fotografií. Učebnice je dílem předních odborníků v interních po-

doborech, kteří sepsali knihu srozumitelně jak pro potřebu studujících, tak pro lékaře, kteří se v praxi k propedeutice vrací.

doc. MUDr. M. Souček, CSc.

www.fnusa.cz

e-mail: miroslav.soucek@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 12. 1. 2007

Goldberg E. Paradox moudrosti. Jak být duševně výkonnější, přestože mozek stárne. Praha: Karolinum 2006. 228 stran. ISBN 80-246-1090-6.

Autor narozený v Rize v bývalém Sovětském svazu emigroval ve 27 letech do USA a získal tam významné postavení jako klinický neuropsycholog a kognitivní neurovědec. V této populárně vědecké publikaci se zabývá stárnutím mozku a úpadkem duševních schopností ve stáří. Jeho výklad je velmi osobní, podrobně píše o problémech vlastního zdraví a obav z upadající činnosti mozku. Své nálezy konfrontuje s vědeckými poznatky získanými sofistikovanými metodami výzkumu mozku magnetickou resonancí, výpočetní tomografií, Dopplerova ultrazvukového vyšetření krčních tepen a jiných za stavů normálních i patologických. V popředí jeho pozornosti stojí počátky Alzheimerovy choroby a senilní demence, které

analyzuje ve srovnání s projevy fyziologického stárnutí.

Pro neoborníka jsou překvapující jeho údaje o lokalizaci duševních schopností do mozkové kůry a možnosti jejich kvantitativního hodnocení. Přímo neuvěřitelně znějí jeho informace o tom, jak se u hudebníků dvojnásobně zvětšuje Heschlův závit mozkové kůry nebo jak se dočasně zvětšují či zmenšují její příslušné oblasti při provozování jistých tělesných nebo duševních činností. Je pozoruhodné, co umí vyčíst z šíře závitů v mozkové kůře a co všechno ví o rozdílech v činnostech pravé a levé hemisféry.

Hlavním poselstvím, které lze z jeho výkladu shrnout, je poznatek, že úpadek duševních činností při stárnutí je možno zpomalit nebo oddálit namá-

háním mozku a soustavnou duševní činností. Ochranu poskytují též dva druhy „zábavy“ – sport a umění. Sám navrhl program tréninku kognitivních funkcí a provozuje ji ve svém „fitness centru“. Úspěchy této metody dokládá na několika příkladech.

Hodnověrnost autorových poznatků a názorů je doložena citací rozsáhlého písemnictví. Na čtivosti této knihy má zásluhu i překlad F. Koukolíka, který byl také jejím recenzentem a opatřil text užitečnými vysvětlivkami.

prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc.

U 5. baterie 938/40

162 00 Praha 6

e-mail: maratka@email.cz

Doručeno do redakce: 8. 1. 2007

Štefja M et al. Kardiologie. 3. přepracování a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing 2007. 722 stran. ISBN 078-80-247-1385-4.

Dočkali se odborná monografie v průběhu 12 let již 3. vydání proto, že první dvě jsou beznadějně rozebrána, je to nejlepší svědectví její vysoké odborné kvality i oblíbenosti mezi čtenáři. Tento krásný osud, pro hlavního autora i spoluautory jistě spojený s po-

citem velkého a zaslouženého uspokojení, potkal kardiologickou monografii jednoho z nestorů naší kardiologie profesora Miloše Štefjy.

V čem je dílo Miloše Štefjy originální, kde je původ jeho oblíbenosti. Recenzent se vždy může jen domnívat. Ale

jako recenzent rukopisu prvního i současného 3. vydání mám pro své soudy dobré podklady. Nepochybně základním zdrojem úspěchu je vysoká odborná úroveň textu. Bylo-li první vydání v roce 1995 zpracováno Milošem Štefjou a pěti spolupracovníky,